

Tynset



Tema | Ungdomsblikk på Tynset



Informasjon
fra Tynset kommune



PORTRETET

Tekst og foto : Ingrid Eide / Ingrafo

Bygdejenta Nour

Den lyse hijaben flagrer i vinden når Nour smilende kommer meg i møte utenfor kulturhuset. – Hvordan går det med deg, spør Nour hver gang vi møtes. Alltid blid. Alltid like engasjert - i politikk, frivillig arbeid og ikke minst i hvordan folk rundt henne har det.

Bygdejenta. Det er slik skoleleven Nour (19) definerer seg selv. Hun er knyttet til Tynset, bygda, naturen, roen, friheten og "det grønne", som hun sier. Og da mener hun "det grønne" i dobbel forstand. Hun liker ikke byen. Hun liker at det er stille. Hun vil ha gress, ikke asfalt under føttene. Hun er opptatt av en grønnere fremtid. Nour vil være med å påvirke, ikke bare snakke. Derfor har hun også engasjert seg politisk. Valget falt på Sosialistisk venstre parti.

– SV bidrar til et mer rettferdig samfunn og er opptatt av klimaspørsmålet. Klima og samfunn hører sammen, derfor falt valget på SV, er kortforklaringen til Nour.

For to år side tok hun initiativet til å starte lokalavdelingen av Sosialistisk Ungdom i Nord-Østerdal. Hun har også i flere år vært en av fire medlemmer i Ungdomsrådet i Fjellregionen, som i 2018 tok initiativet til å arrangere et årlig klimatoppmøte i Fjellregionen. I 2019 samlet dette over 300 elever fra de tre videregående skolene i regionen.

Nours engasjement blir lagt merke til. Ved årest fylkes- og stortingsvalg ble hun nominert av lokallagene for SV i regionen og Innlandet og fikk 9. plass på fylkestingslista for SV.

Hennes engasjement for klima og miljø har også bidratt til å stake ut fremtidig yrkesvalg. Hun vil bli biolog. Planen er å begynne på biologistudier i Bergen til høsten.

– Men jeg kommer tilbake til Tynset igjen, det er her jeg vil bo. Da kan jeg gjennom det å være biolog også bidra med noe i lokalsamfunnet her som biolog.

Nour og familien flyktet fra krigen i Syria og kom til Tynset i 2011. Det er Tynset Nour betrakter som sin barndomsbygd og er opptatt av utviklingen av Tynset. Bygdeutviklingen av Tynset, kaller hun det. Ikke byutvikling.

– Bystatus er ikke viktig, men hvordan vi utvikler kommunen og regionen i forhold til å være et bo- og arbeidsmarked. Det er viktig å utvikle torget for aktivitet og attraktivitet, et bilfritt samlingspunkt som alle kan bruke men hvor mye penger vi egentlig bruke på det da? spør Nour.

– Hvorfor skal alle tynsetinger med gåavstand på død og liv kjøre til sentrum? Hvis flere tar beina og sykkel i bruk, kan parkeringsplassene kanskje være forbeholdt tilreisende. Det er kanskje andre ting kommunen skulle satset penger på; for å få tilflytting til Tynset mener jeg det er viktig at vi får flere gjennomtrekksleiligheter hvor folk kan prøvebo før de eventuelt velger å kjøpe hus å bosette seg på Tynset.

– Vi må legge til rette et større mangfold i boligmarkedet. Vi må også kunne ta imot flere fremmedspråklige. Historisk har jo Tynset og regionen vært en arbeidsinnvandringsregion. Verden er i utvikling, Tynset må være en del av verden. Vi må åpne, ikke lukke for større mangfold.

– Så *må* vi beholde sykehuset på Tynset. Det er viktig både for tilflytting og utvikling av spennende og varierte arbeidsplasser, legger Nour til.

Nylig arrangerte Ungt Entreprenørskap en kreativ lunsj ved NØVGS hvor de anmodet elevene til å komme med forslag til "Hva trenger Tynset"? 300 forslag kom inn på tre timer, forslag som strekker seg fra pride-parade til Biltema, bedre lokalt kollektivtilbud og flottere skulpturer. Blir ungdommens ønsker og tanker om utviklingen i Tynset hørt?

– Å vekke engasjement blant ungdommen gjennom slik idemylding er bra. Å utføre ideene er like viktig, husk på det. Det blir dumt om vi kommer med gode ideer, og ikke blir hørt. Noen ganger opplever jeg at vi sier mye bra, men ingenting skjer. Det er bortkasta tid.

På spørsmålet om hva hun selv som ungdom savner på Tynset, smiler hun:

– Jeg kan ikke si at jeg savner å mye, men litt større og mer mangfoldig vareutvalg i butikkene for ungdommer. Ungdommer blir derfor nettsjoppere. Der kan vi handle billigere. Det støtter jo ikke akkurat lokal handel, er klar over det. ALTI bør kanskje bygge på en etasje...? Hun lar spørsmålet henge i lufta.

En annen ting er at Nour som muslim savner er egne svømmetimer for jenter etter skoletid.

– Svømmetimer på fritida for oss jenter som går med hijab. Det savner jeg.

– Du har å gå med hijab. Hvorfor det?

– Når jeg får det spørsmålet, og det får jeg til tider, da sier jeg at jeg bærer den fordi jeg ønsker å dekke meg til. Den er en del av vår religion, vår tro, og den ønsker jeg å føre videre. Samtidig tilpasser jeg min religion og tro til hverdagen min på Tynset. Det er en fordel å gå med hijab på vinteren her på Tynset legger hun smilende til.

Nour har alltid følt seg godtatt og inkludert på Tynset selv om hun velger å gå med hijab. Det lille jeg har opplevd at tilnærmet rasisme på Tynset er uttrykt av eldre menn, aldri blant ungdom. Det er *veldig* lite rasisme på Tynset, derfor er Tynset et godt sted å bo, også i det henseende.

Magasinet Tynset

Nr. 3/2021, 15. årgang



Ansvarlig utgiver
Tynset kommune
2500 Tynset

Ansvarlig redaktør

Morten B. Ofte (ass. kommunedirektør)

Kontakt

Telefon: 62 48 50 00
Telefaks: 62 48 50 11
Epost: postmottak@tynset.kommune.no
Internett: www.tynset.kommune.no

Annonsering i informasjonsmagasinet

Ta kontakt for informasjon om annonsering og bistand med utforming:

INGRAFO AS, Bakkagata 51, 2540 Tolga
Telefon 62 11 71 99 / 952 07 555
Epost post@ingrafo.no

Grafisk utforming

INGRAFO © 2021
www.ingrafo.no

Foto 1. omslagsside

"Idélapper".
Fra Ungt Entreprenørskaps kreative lunsj ved NØVGS med tema "Hva trenger Tynset?"
© Ingrid Eide / Ingrafo

Opplag

3.800

Trykk

Flisa Trykkeri AS



Klimaspalten



Rikmyra

Tekst og foto: Hilde Irene Aanes

Rikmyr, våt og tung å gå i, mygg og knott, og skumle øyestikkere, hvorfor i alle dager er det slik fokus på denne naturtypen? Er det ikke det beste å bare grøfte opp, lage flott dyrkingsjord eller bygge hus og veier oppå? Ikke er det multe der heller. Hva er det så med denne myra som er så viktig?

Vi ser igjen på FNs bærekraftsmål, denne gang nr. 15: *"Livet på land. Verne, tilbakeføre og fremje berekraftig bruk av økosystem, sikre berekraftig skogforvaltning, motverke ørkenspreiing, stanse og reversere landforringing og stanse tap av artsmangfold."*

Myr består primært av torv, og vann. Torvlaget er dannet av år med opphopning av mose og gress som ligger i så mye vann at det ikke kommer til mikroorganismer for å omdanne dette til ren jord. Dette torvlaget fungerer som en svamp, det kan suge til seg store mengder vann i våte perioder. Torvmosen har en fantastisk evne til å suge til seg vann, og avgir den langsomt ved tørke. Dette bidrar positivt til å holde en jevn fuktighet og temperatur både i- og nedstrøms i myrområdene, og forhindrer rask avrenning / uttørring av terrenget nedenfor. Myrene har med andre ord også en flomdempende effekt.

Det er stor variasjon i myrenes utforming, avhengig av terreng, og dermed er det også ulik vegetasjon og dyreliv tilknyttet myrene. De kalkrike myrene har stort artsmangfold på grunn av sin tilgang på næringsrikt og kalkrikt vann. Mange av disse er tidligere brukt som slåttmyr og beitemark. Du ser det blant annet på de gamle løene som står igjen på disse myrene, at det har vært slått her. Dette ga en særpreget vegetasjon, som man i dag forsøker å ivareta gjennom skjøtsel i et forsøk på å bevare artsmangfoldet i denne naturtypen.

Mange av de artene som vokser her finner man ikke andre steder; de er såkalte rødlistede arter (trua eller sjeldne). Disse er viktige å ta vare på, da de alle har en særegen posisjon i økosystemet på ett eller annet vis som vi ikke ennå har full oversikt over. Det vi vet er at morgendagens antibiotika fort kan fremstilles fra en av disse plantene og dyrene i området, slik dagens penicillin kommer fra en muggsopp, blant annet funnet i torv fra Hardangervidda.

Mange insekter som lever i myrområdene gjør myrene, og da særlig rikmyrene, til populære rasteplasser for trekkfugler på vei nord- eller sørøver. Dette er avgjørende for at de skal kunne klare å gjennomføre det lange trekket, og dermed kritisk dersom myrene ødelegges. En annen effekt av myra er myras evne til å binde klimagasser som karbon og metan.

Alle skjønner da at myrene, og særlig rikmyrene, er viktige å ta vare på. Likevel forsvinner de, sakte, men sikkert. I dag er 30 % av all myr i Norge ødelagt. Sannsynligvis er det fordi vi bare ser verden stykkevis og delt. Vi tar jo bare bittelitt - her og der - og mangler det hele og fulle bildet av at vi alle har et ansvar for å ta vare på naturen for framtida; for oss og våre etterkommere.

Hva bruker vi myrene til? Veger legges på myr, det er lettvent byggegrunn. Boligområder, og ikke minst hytteområder i fjellskogområdene er med på å skade myrene gjennom etablering av tomter og veger. Mye av landbruksjorda ligger på myr. Den grøftes og dreneres, og gir godt produksjonsgrunnlag. Mye torv brukes faktisk også i hagene våre – husk å kjøpe blomsterjord uten torv neste gang!

Kilder: Sabima, Urnatur - Naturens spektrum



Sommerjobb vel overstått



Nadia Rusten ønsker å bli journalist. Sammen med Audun Dammen jobbet hun med informasjon i sommerjobben i Tynset kommune. Dette er Nadias egne betraktninger



F.v. Martine Glomsvold Røe, Line Skamfer Eriksen, Stine Bjerknes, Alexandra Lauritzen Skårn

Jeg vil begynne med å takke for sommerjobb. I det jeg skriver dette har det så vidt gått en uke i juli, mens du antakelig leser dette i oktober. Tre uker har sust forbi, til tross for at mamma har måtte revet meg opp fra sengen klokken halv sju hver eneste morgen.

Tekst og foto: Nadja Rusten

Kommunikasjonsmedarbeider står det på kortene til Audun og meg – innad i det ble det mye gøy, for i tillegg til å ha styrt sosiale medier, hjemmesiden og diverse, har vi også kjørt filmer på kinoen, laget film reviews og podcaster. Med andre ord har jobben vår vært variert. Kort sagt har det vært lærerikt, hektisk og variert. Vi takker så mye i det vi endelig får tatt sommerferie.

Ungdommens syn på egen by

Vi ungdom er en stor gruppe mennesker og bærer et vidt spekter med verdier og meninger. Sånn har det bestandig vært, sånn vil det bestandig være. Alle er forskjellige, men en ting har vi til felles og det er Tynset by. Uansett om du bor midt i sentrum eller langt utpå bygda vil du alltid ha et forhold til Tynset by, men hva mener egentlig ungdommen om egen by? Hva har vi? Og hva savner vi?

Jeg kan ikke med hånda på hjertet si at den pågående sentrumsdebatten er en hjertesak hos veldig mange ungdommer, i alle fall ikke som jeg vet av. Vi har andre ting å tenke på, og realistisk sett kommer mesteparten av oss snart til å flytte vekk, i alle fall for en stund, men så etter det, hva er det som lokker oss tilbake? Er det noe som lokker oss tilbake?

Jeg er fullt klar over at det er flere ungdommer som ikke flytter vekk til studier eller hva enn det måtte være, og det vil jeg tro annen ungdom har full forståelse for, for Tynset er et trygt sted, men der stopper det. Er vi noe mer? Hva har Tynset å tilby som kan måles opp med alle de mer urbane strøkene? Per dags dato vil jeg ikke si mye, verken for målgruppen jeg faller inn i eller for de noen år eldre enn meg.

Personlig liker jeg byer, jeg liker hvor travelt det er. Det er kanskje det som mangler i sentrum? En litt mer "byfølelse". For meg er "byfølelse" at det skjer mye, at det er hektisk. Jeg spurte noen ungdommer om akkurat dette, angående Tynset by og jeg fikk for det meste de

samme svarene av alle. Først bekreftet de påstanden min når det gjaldt hjertesak og sentrumsdebatten. Ingen av de visste hva jeg snakket om, men de hadde likevel streke meninger da jeg kom til spørsmålet; Hva synes dere om byn?

Jeg fikk svar som "det er helt greit", "kunne blitt bedre" og enda litt grovere språk. Martine mente vi ungdommer trenger en plass å være, hun foreslå et hus eller en slags ungdomsklubb, og de andre nikket med.

Da jeg spurte, om de hadde tenkt å bo her senere i livet svarte Alexandra og Stine med vage nikk. "Kanskje", sa de i kor, mens Martine og Line ristet sterkt på hodet, og mente absolutt ikke det samme.

Tilbake til ungdomsklubbforslaget, jeg er sikker på at det hadde vært en super ordning for de som vil ha det, og jeg heier på det, men for meg personlig og for mange av mine venner er ikke en ungdomsklubb akkurat det vi ser etter. Personlig kunne jeg tenkt meg en park, som jeg vet det var snakk på, men ble lagt på is for en stund siden. En park kan alle aldre få nytte av, vi kunne hatt lekestativ til de yngre og diverse sitteplasser til eldre. Vi er lei av å bruke skola, Mix og Frisken som møteplasser. Vet at flere også bare vil ha et stort sted innendørs med sofaer osv. på vinteren. Noe vi i tillegg kunne tenkt oss er mer liv på torget, med bl.a. utekaféer og gågater.

Jeg er klar over at det ikke bare er å ville ha noe, men at noen må ta aksjon. Og ikke minst at vi faktisk tar i bruk det vi har, ta kulturhuset for eksempel. Det står stengt mesteparten av tiden, tenk hvor mye vi kan utnytte det! Her på Tynset har vi flotte idrett og kulturtilbud, men mange ungdommer driver ikke med noen av delene, en møteplass er et vitalt tiltak.

Objektivt vil jeg si at ungdommen her på Tynset lengter etter en plass å være, og vi syns at "by'n" må forandres, at ordet "by'n" skal være et ord som faktisk har innhold.

Fra sommerkurs til kretsteater

Etter et svært vellykket teaterkurs for ungdommer i sommer satser Teater i Fjellregionen videre på målgruppen og oppretter Regionalt ungdomsteater.

Kurset "Into the Woods Jr.", som var en del av Tynset kommunes sommerprogram for barn- og unge, hadde en klar og krevende oppgave for øyet: Å sette opp musikal på to uker. 17 ungdommer fra ulike deler av regionen møtte opp hver ukedag mellom 19. juli og 4. august og arbeidet intenst frem mot forestilling i Storsalen. Det ble øvd på sanger, koreografi og scener, og i tillegg til å være skuespillere, var ungdommene involvert i scenografibygging, rekvisittlagning, kostymesyng og scenesminking. Ingvild Jenssen i Teater i Fjellregionen var prosjektleder og en av instruktørene på kurset.

– Da forestillingsdagen var over klarte jeg ikke sove, jeg var så oppspilt. Into the Woods er krevende materiale å jobbe med, men du verden som den gjengen sto på for å få det til, forteller hun.

Instruktører på de ulike gruppene foruten Ingvild Jenssen var Jelena-Zlatarov Marcetic (musikk), Dagne Olsberg (kostyme), Gunhild Nyaas (koreografi), Sandra Krogh Rodum (sminke), Esther Breslin og Marius Reed (scenografi). Erlend Kalbækken var med på lys, og Steinar Brekken hadde ansvar for lyden.

Men selv om det var voksne fagfolk involvert trekker Jenssen frem ungdommenes formidable arbeidsinnsats under perioden.

– Det aller morsomste og i grunn også det viktigste, var likevel å se omsorgen og samholdet de hadde og fikk underveis. Det var til stadighet liv og røre, og selv om de var slitne kunne de i pausen finne på å holde på med improvisasjonsteater og fortelling. At kurset var både krevende og gøy kan Kirsti Siksjo (15) fra Tufsingdalen skrive under på.

– Jeg var veldig sliten om kveldene når jeg kom hjem, men det var hundre prosent verdt det, sier Kirsti og legger til at det var fint å bli kjent med så mange andre som hadde samme interesse som henne. Ronja Feldhusen (16) som kom hele veien fra Sollia for å være med og Heba Abdullah (17) fra Tynset, sier seg enig i det.

– Jeg er tryggere på teater nå, og jeg synes også at det har gjort noe med meg som menneske, tilføyer Ronja.

Oppstart i oktober

I kjølvannet av kurset skal Teater i Fjellregionen opprette et regionalt ungdomsteater med oppstart i oktober og byr med det opp til mer teaterlek og moro.

– Under kurset fikk vi virkelig øynene opp for at det finnes teaterinteressert, dyktig ungdom rundt i regionen her, og det ønsker vi å ta på alvor ved å opprette et tilbud. Ungdomsteatret vil foregå over helgesamlinger, fra fredag ettermiddag til søndag formiddag, rundt omkring i Fjellregionen. Det vil bli lagt opp til overnatting på skole slik at ungdommene er sammen hele helga og har det gøy så vel som at det blir lærerikt. Hver helg vil ha et tema (impro, fortelling, musikal, dans



Alle foto: Gjermund Dammen

mm.) med profesjonelle instruktører, og det vil være fokus både på det teaterfaglige og det sosiale. En av sommerens deltagere oppsummerte det så fint;

– Jeg ser fram til å bli kjent med flere folk, å lære mer om teater og å spre teatergledden i fjellregionen, refererer Jenssen.

Tilbudet er for ungdommer i ungdomsskole- og videregåendealder. Er du interessert i å bli med? Send mail til post@teaterifjellregionen.no for mer info. Det er fremdeles plass til flere!

Inviterer eldre ut på gratis middag

Alle hjemmeboende over 65 år i Tynset kommune inviteres ut på gratis middag på Tynset hotell onsdag 20. og torsdag 21. oktober kl. 16.00.

Neida, du leste ikke feil! Du betaler kun drikke til maten selv. Må du ha transport til hotellet, får du også det gratis.

Tynset kommune samarbeider med Frivilligsentralen, Tynset Hotell og Tynset taxi om arrangementet. Det har til hensikt å legge til rette for at eldre igjen kan være del av et sosialt fellesskap etter koronaepidemien hvor mange har følt seg sosialt isolert, og med de psykiske plager det har medført.

Tynset kommune har i likhet med mange andre kommuner i Norge, søkt og fått innvilget tilskudd fra Statsforvalteren i Innlandet til å invitere Tynset kommunes eldre over 65 år ut på middag. Det er Statsforvalteren som forvalter tilskuddsordningen på vegne av Helsedirektoratet.

Tynset Hotell tilbyr derfor gratis middag inkludert dessert. Menyen er østerdalshakk med riskrem til dessert. Transport til og fra hotellet er en del av prosjektet og er gratis for gjestene.



Gudrun Bakken (Frivilligsentralen), Valon Salihu (Tynset Hotell), Randi Hagen Bekkevoll (Tynset kommune) og Alf Edvin Tangen (Tynset Taxisentral) samarbeider om initiativet til å få "eldre ut på middag"

Tynset kommune jobber aktivt med eldrefor reformen "Leve hele livet". Prosjektet "Eldre ut på middag" passer godt både på området mat og måltider, samt aktivitet og fellesskap.

Du melder deg på til Gudrun på Frivilligsentralen innen onsdag 13. oktober. Du treffer henne på telefon 41 65 17 12.

Nye endringer i dispensasjonsbestemmelsen i plan- og bygningsloven fra 1. juli 2021

Kort om dispensasjon

Dispensasjon innebærer at bestemmelser gitt i eller med hjemmel i plan- og bygningsloven fravikes i en konkret sak. Kommunen har myndighet til å dispensere fra bestemmelser i loven, forskrifter og planer gitt med hjemmel i loven. Skjønnsutøvelsen skal gjøres ut fra en konkret vurdering av vilkårene for å gi dispensasjon, jf. plan- og bygningsloven § 19-2 andre ledd.

Store deler av Tynset kommune er avsatt til LNF-formål (landbruk-, natur- og friluftformål). I LNF-områder er det kun tillat med tiltak som kan relateres til landbruk. I LNF-områder tillates derfor ikke bygging til andre formål enn landbruk. For å få lov til å bygge tilbygg til for eksempel fritidsboligen, må det søkes om og innvilges dispensasjon. Det skal ikke være kurant å fravike gjeldende planer som omhandler konkrete forhold som har blitt til gjennom en omfattende beslutningsprosess og som er vedtatt av kommunens øverste folkevalgte organ, Kommunestyret.

Lovbestemmelsene

I plan- og bygningsloven § 19-2 er det gjort endringer som forenkler dispensasjonsbestemmelsen, og som vil kunne bidra til mer forutsigbar praktisering. Endringen tydeliggjør at det ikke kan dispenseres hvis hensynet til nasjonale og regionale interesser blir vesentlig tilsidesatt.

Tidligere fjerde ledd i bestemmelsen er opphevet. Plan- og bygningsloven § 19-2 andre ledd: "Dispensasjon kan ikke gis dersom hensynene bak bestemmelsen det dispenseres fra, hensynene i lovens formålsbestemmelse eller nasjonale eller regionale interesser, blir vesentlig tilsidesatt. Fordelene ved å gi dispensasjon skal være klart større enn ulempene. Det kan ikke dispenseres fra saksbehandlingsregler."

Plan og bygningsloven § 19-2 fjerde ledd, opphevet: "Bakgrunnen for at bestemmelsen er opphevet er hovedsakelig at den er ansett for å være unødvendig i forbindelse med at hensynet til nasjonale og regionale interesser er tatt inn i pbl. § 19-2 andre ledd."

Kilde: Kommunal- og moderniseringsdepartement



Nye Tynset Torg foran det gamle Aas-bygget ferdigstilles nå i oktober. Det er firmaet Anleggsgartner Arnesen fra Elverum som har hatt hovedentreprisen, med Alvdal Graveservice og Østa Elektro som underentreprenører

Status på kommune- delplanarbeid Tynset by

Arbeidet med kommunedelplan for Tynset by pågår for fullt. Nå er det planlagt en samfunnsdebattuke i oktober.

Tekst: Trine Økseter Knudsen
Foto: Ingrid Eide / Ingrafo

Uke 42 vil det bli liv og røre i Nystua på Kulturhuset. Da vil Tynset kommune i samarbeid med Tynsetingen arrangere samfunnsdebatt på kveldstid mandag 18. oktober, tirsdag 19. oktober og onsdag 20. oktober. Torsdag 21. oktober er det planlagt PlanPub, med oppsummering av ukas debatter. Debattene vil streames på nett-tv, og det vil være åpent for publikum å delta. Debattleder er Liv-Maren Mæhle Wold fra Tynsetingen. Og vi håper å få med oss et spennende debattpanel!

Det er utarbeidet fagrappporter som skal ligge inne som grunnlag i beslutningsprosessen. I skrivende stund er status at fire rapporter er ferdige og to er under utførelse:

- Trafikkmønster og parkeringsanalyse. Utført av Norconsult AS
- Nærings- og handelsanalyse. Utført av Vista Analyse AS
- Kartlegging og vurdering av biologisk mangfold i grøntområdet ved Stasjonstjønna. Utført av Sweco AS
- Mulighetsstudie for Riseeggenga, Bjørnsmojordet ved Coop og Nytrøen industriområde. Utført av Asplan Viak
- Grønnstruktur, fortetting, transformasjon og bokvalitet, bestilt hos Feste Nordøst as, ferdigstilles medio oktober
- Behovsanalyse for eksisterende og nye bolig- og næringsarealer, utføres av planavdelingen. Ferdigstilles start oktober

Alle rapporter og kunnskapsgrunnlag til kommunedelplanen legges fortløpende ut på hovedportalen www.tynset.kommune.no. Her ligger også temakarter og innspill.

Koronautbruddet i mai gjorde at medvirkningsprosessen ble noe forskjøvet. Medvirkning fra næringslivet ble gjennomført i samarbeid med Vista Analyse og Asplan Viak AS i juni. Det er gjennomført Barne- og ungdomsregistrering ved Tyllaldalen skole, og dette vil bli gjennomført også ved de andre skolene i kommunen nå i høst. Barne- og ungdomsregistrering er et gratis verktøy som lar barn fortelle planleggere og lokalpolitikere om hvordan de bruker stedet der de bor og hva de ønsker endret. Kommunedelplanen vil også tas opp i møte hos de unges råd.

Tilbakemeldinger til kommunedelplanarbeidet kan sendes på epost til postmottak@tynset.kommune.no eller per brevpost til Tynset kommune, avd. for Plan, byggesak og geodata, Torvgata 1, 2500 Tynset.

Har du spørsmål kan du ta direkte kontakt med saksbehandler Kristin Aasen på telefon 62 48 50 00.

Sommerhjelp ved enhet for Plan, byggesak og geodata

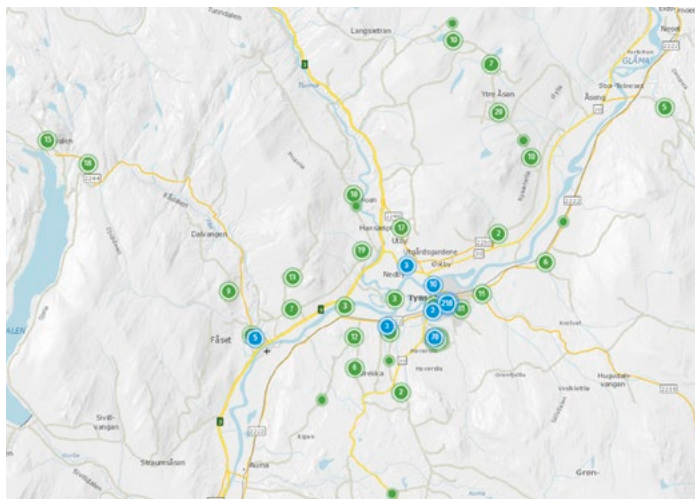
I løpet av sommeren har seks tynsetungdommer i alderen 15-20 år registrert 499 stikkrenner og 311 sluk rundt om i kommunen.

Norges vassdrag- og energidirektorat (NVE) har bidratt med 100.000 kroner i støtte til sommerhjelpprosjektet. Et godt kartgrunnlag er viktig for å kunne ta riktig beslutning ved planlegging av nye boligfelt og hyttefelt. Det er også viktig med hensyn til beredskap. Det vil bli mer nedbør i framtiden, og det er derfor viktig å vite hvor de kritiske punktene langs bekker og elver er.

Ungdommene har gått og syklet i tre uker, registrert stikkrenner og sluk i Tynset sentrum, og i områder rundt sentrum hvor det finnes boligbebyggelse. De har registrert stikkrenner og sluk langs kommunale veger, skogsbilveger og private veger. Ungdommene har videreformidlet til enhet for tekniske tjenester hvilke stikkrenner og sluk (23 i tallet) som har som problemer med vegetasjon og masser i innløp og utløp. Tekniske tjenester har nå gps-koordinater og kan kjøre direkte til de objektene som trenger vedlikehold og utføre tiltak der det er nødvendig for å holde stikkrennene åpne.

Alle objektene er registrert med 10 cm nøyaktighet på høyde, nord- og østkoordinat. De er registrert etter standarden til Statens Vegvesen og lagt inn i www.vegkart.no. Dette betyr at vi har veldig god kontroll på hvor høyt i terrenget stikkrennene ligger ved innløp og utløp. Sommerhjelpa har også registrert dimensjon, materialtype og mye mer. Ved å vite hvor stor dimensjon stikkrennen har, kan vi å se hvor mye nedbør man tåler før det må gjøres utbedringer. Alle innmålinger skal videre benyttes i den kommunale driften for å ha oversikt over vannveiene og hvor det må gjøres utbedringer.

I tillegg skal de innmålte stikkrennene og slukene brukes i geovekstprosjektet til Kartverket for å gjøre kartgrunnlaget mye bedre. Vann er det kartobjektet som er mest unøyaktig, da vannmengden i bekker og elver endres gjennom sesongen. Vann blir digitalisert fra flyfotografering, hvor stikkrenner ikke kan sees. Når man har kontroll på disse, vet man også hvor vannet renner, og vi får da et mye mer sammenhengende bekkenettverk, som igjen kan brukes til å lage et mer korrekt dreneringsnettverk. Vi kan nå beregne med større nøyaktighet hvor overvannet renner ved hjelp av terrengmodeller der stikkrenner blir lagt inn.



Tynset kommune har fått tilskudd fra Statsforvalteren, og samarbeider med Frivilligsentralen, Tynset Hotel og Tynset Taxisentral om å invitere hjemmeboende eldre over 65 år i Tynset kommune til gratis middag på Tynset Hotel! Du betaler kun for drikke til maten.

Eldre ut på middag

Meny: Ostordalshakk og risstrem til dessert

Meld deg på en av dagene:

Onsdag 20. okt. eller torsdag 21. okt. Begge dager kl 16.00

Påmelding til Gudrun på Frivilligsentralen innen 13. okt.
tlf 41 65 17 12. Mulighet for gratis transport ved behov.

Bokbad

i Storsalen

Torsdag 18. november
kl. 19.00

VARM KLODE, KALDT HODE

med Anja
Røyne

Bokbader:
Sindre Sørhus

Kr. 150
Forhåndssalg av billetter

Arr.: Tynset bibliotek & Tynset kulturhus

Ordføreren har ordet

Om befolknings- økning, inkludering og byutvikling



Foto : Ingrid Eide / Ingrafo

Håper dere har hatt en flott sommer og samlet mye energi ved hjelp av sola som absolutt har varmet oss i Nord-Østerdal denne sommeren. Sommeren avsluttet ellers med en gledelig nyhet, nemlig at Tynsets befolkning hadde økt med 59 personer til hele 5601 flotte innbyggere. Ja, vi hadde til og med fødselsoverskudd. Dette er ekstremt gledelig! Velkommen skal dere være alle sammen! Så var det ekstra gledelig at vår økning ikke gikk ut over våre kjære naboer. De fleste av dem hadde også vekst, og det bidrar til en samlet sterkere region, og Tynset befester sin posisjon som et sterkt regionsenter midt mellom Mjøsbyene og Trondheim.

Men i sakens anledning er det viktig at vi alle nå har en bevissthet om at vi må få våre nye innbyggere til å trives hos oss. Ja, vi forplikter oss til og med gjennom slagordet vårt: "Kjæm'n tel Tynset så trivs'n".

Ja, vi har en flott tilgjengelig natur og mange gode aktivitetstilbud, så her ligger det godt til rette for å trives, men det aller viktigste er dere, de flotte folkene! Derfor må vi by på oss selv og vise hvem vi er. Vi har alle behov for å bli sett og føle tilhørighet til noen, så hva kan vi gjøre for å sikre at alle nye tilflyttere treffer de flotte folkene og får det nettverket de ønsker seg og som de trives i?

For veldig mange går dette helt av seg selv, men husk at ikke alle synes det er like lett å flytte til et helt nytt sted. Derfor håper jeg at alle vi som har bodd her en stund kan øke vår bevissthet å tenke gjennom om det er noen vi

burde invitert inn i vår "syklubb", vårt jaktlag, vår kompisgjeng, på en bursdagsfeiring eller lignende. Våg å ta en telefon og inviter på en kaffe! Inviter noen med på kino, en fjelltur, eller en tur ut for å spise. Husk at det kan bety utrolig mye for nettopp de som ikke helt vet hvordan de skal gå frem for å bli bedre kjent.

Like viktig er bevisstheten ovenfor de som allerede bor her. Noen av dem ønsker seg kanskje også større nettverk eller har behov for å bli sett i større grad. Hva kan du og jeg gjøre for å bidra til at så skjer? Det å bli sett er noe vi alle har behov for, og det skal ikke så mye til for at flere får gode opplevelser i den sammenheng. Det kan handle om et lite smil, et vink, og en liten prat i ny og ne.

Befolkningsøkningen skaper optimisme i Tynset og i regionen, og jeg synes vi er inne i en positiv trend. Mange ildsjeler legger ned en voldsom innsats for at vi innbyggere skal ha et mangfold av aktiviteter, trygge trivelige nærmiljø, flotte bo- og hytteområder, samt en vakrere og mer levende by. Når vi alle spiller på samme lag og spiller hverandre god, kan store ting skje.

Nå pusses torgområdet opp og godt utpå etterjulsvinteren blir det igjen aktivitet i det gamle Aas-bygget. Dette er viktig for mange og det blir svært spennende å se hvordan det blir når området står klart. Et innbydende sentrum med mer liv og røre kan igjen tiltrekke seg flere tynsetinger som ønsker å bo på bygda, samtidig som de kan nyte godt av noe mer urbane kvaliteter.

Men byen Tynset er også mye mer enn torgområdet, så vi må arbeide målbevisst videre med vår byutvikling. Det er ønsket om sentrumsnær badeplass, mer arrangementer, mer grøntområder, flere boliger tilrettelagt for eldre, ytterligere utvidelse av tilbudene ved studie- og høyskolesentret for å sikre kompetanse, flere arbeidsplasser samt mye mer. Dette er ting vi vil arbeide videre med i håp om å fortsette den gode trenden med vekst og sørge for generell trivsel for alle Tynsets innbyggere. Ønsker dere alle en innholdsrik og fargerik høst!

Vennlig hilsen

Merete Myhre Moen



Næringslivspub og etablering av næringsforening

Næringsjef Dag Nyeggen, Kristin Siksjø (IN) og Mali Hagen Røe i Klosser Innovasjon ønsket i september næringslivet i Tynset velkommen til den første, og meget vellykkede "næringslivspuben"

Etter et vellykket NæringsKick-Off på Tynset 16. september er næringsjefen i Tynset kommune og samarbeidspartnerne Innovasjon Norge (IN) og Klosser Innovasjon i gang med å planlegge flere næringskvelder. Neste møte er 10. februar 2022.

Tekst og foto: Ingrid Eide / Ingrafo

– Med rundt 80 påmeldte til møtet i september viser dette at næringslivet i Tynset, i alle typer bransjer og på tvers av bransjer, har behov for en uformell møteplass, poengterer næringsjef Dag Nyeggen.

Tilbakemeldingene vi har fått bekrefter at vi har truffet riktig med en uformell "næringslivspub-vinkling" og samtidig med stor kvalitet i det som presenteres av innledere og diskusjoner. Derfor vil kommunen bidra til å tilrettelegge tre slike faste næringskvelder gjennom året; vinter, vår og høst.

Nyeggen er allerede i gang med å kontakte sentrale politikere for å bidra. Etter 12. oktober får landet ny regjering, og flere fra Innlandet blir Stortingsrepresentanter, blant annet et par av "våre egne".

– Vårt mål er å få sentrale politikere til å snakke om hvilke ambisjoner de har for næringslivsutvikling i vår region, sier Nyeggen.

På møtet i september presenterte hovedinnleder Hanne Toftdal fra Vista Analyse en analyse av "Handelsbyen Tynset mot 2040". Rapporten kan lastes ned fra Tynset Kommunes hjemmeside. Vista Analyse har gjort dypdykk i 17 kommuner som har hatt større vekst enn det befolkningsgrunnlaget skulle tilsi. Hva gjør disse kommunene som har overføringsverdi til Tynset?

– Å etablere en felles møteplass for næringslivet hvor man på tvers av ulike bransjer, store og små bedrifter kan få til samarbeid, gode diskusjoner og bevisstgjøring hvordan næringslivet kan være kilde til befolkningsvekst, er et sted å starte, mener Nyeggen.

Ny næringsforening under etablering

Han kan også opplyse at en ny næringsforening er under etablering på Tynset. Denne skal omfatte alle bransjer, ikke bare handelsstanden og være et slags "mini-NHO". Den nye næringsforeningen skal være en pådriver og fremme viktige næringslivssaker overfor kommunen.

Tynset kommune ønsker at næringslivet etablerer en forening som kan utfordre kommunen på det som er viktige saker for næringslivet; eksempelvis næringsområder, etableringer og nødvendige endringer som må gjennomføres, som har betydning for både næringslivet og samfunnsutviklingen.

Som et konkret eksempel trekker Nyeggen frem en viktig sak, som allerede har vært en årelang diskusjon vedrørende jernbaneundergangen i Ringveien på Tynset som er for lav. Denne legger brems på byutviklingen i Tynset, da all tungtransport må gå gjennom sentrum. Det er ingen småby verdig å oppleve at store vogntog og traktorlass til sommeren vil fortsette å drønne forbi uteserveringene i Parkveien og på Torvet i Tynset. Han viser til tilsvarende kulverter ved Alvdal og Auma, som ved ny løsning og høyere åpning gir mulighet for oppblomstring av næringslivet på østsiden av Glomma mellom Tynset og Alvdal.

Nyeggen presiserer at denne nye næringsforeningen, som vil være oppe å stå på nyåret, ikke er det samme som Tynsetbyens Venner. Tynsetbyens Venner er en forening som jobber med å styrke Tynsets identitet ved aktiviteter, utvikling av attraktivitet og opplevelser i sentrum av Tynset.



Post-korona

I skrivande stund er vi i ferd med å avslutte denne runden med koronavaksinasjon.

Tekst: Kommuneoverlege Tor Halvor Bjørnstad-Tuveng

Foto: Ingrid Eide / Ingrafo

Illustrasjon: Shutterstock

Det er forholdsvis lite smitte i samfunnet, på Tynset har vi no tre veker uten smittetilfeller, til tross for svært begrensa samfunnsmessige smitteverntiltak. Vi ligg ann til å lande på over 90 % vaksinasjonsdekning i gruppa over 18 år, og vil i tillegg vaksinere mange som er ned til 12 år gamle.

Vi er no komt i ein posisjon der vi kan sjå annleis på korona. Vi må ta eit skritt vidare, prøve å legge pandemiens massesuggesjon bak oss til tross for at vi ikkje har klart å utrydde viruset. Viruset det lever i beste velgåande, og vil fortsette slik. Det er berre ikkje så farlig lengre, i alle fall ikkje for dei som er vaksinerte.

I håndteringa av korona har vi sett ein betydelig polarisering i korleis ein har ønska å håndtere pandemien. For mange vil det fortsatt finnes smittetrykt, nokon av desse vil også ønske seg nye smitteverntiltak i tida framover. Andre igjen, vil være svært lei, er ikkje redd for å bli smitta, eller er villige til å ta alle konsekvensar dei kan få av eventuell smitte.

I tida som kjem må vi finne ein farbar veg for begge desse gruppene, og dei aller fleste andre, som vil være ein slags middelveg av ytterpunktta.

Vi har no gode data som viser at vaksinasjon beskytter godt, spesielt mot alvorlige forløp. FHI uttaler at korona på eit samfunnsnivå ikkje er meir farlig enn influensa, og på sikt skal vi håndtere korona som ein sesonginfeksjon. Men vi må framleis leve med litt risiko, for mange sesonginfeksjoner kan være farlige, men stort sett, for dei aller fleste, er dei ikkje det.

Vi er inne i ein gradvis overgang til eit samfunn som vil bli meir "gammel-lik" seg sjølv. "Normal kvardag med økt beredskap" kallar helseministeren situasjonen. Vi skal framleis kunne håndtere utbrudd av korona om dei viser seg å få store konsekvenser, og vi skal stå klare til å vaksinere fleire om behovet skulle vise seg å være der. Vi må fortsatt hugse god håndhygiene og være heime og teste oss om vi blir sjuke. Får du korona skal du framleis i isolasjon for å hindre at mange andre smittes.



No er det viktig at vi kjenner litt på å leve igjen. Vi har levd med ein pandemi i over 18 månader. På legekantoret treff eg mange som er slitne, og naturleg nok er eg sliten sjølv. Krava samfunnet har satt til oss har vore store. No er tida komen for å legge lista lågt, slappe meir av og finne igjen energien.

Framtida er alltid usikker, men den ser klart bedre ut no. Vi er rett nok på veg mot noko vi ikkje heilt sikkert veit kva er, men i livet vil alltid risiko finnes. Det har vi levd godt med før, og skal gjere det vidare også.



Randi Hagen Bekkevoll, prosjektkonsulent. Foto: Ingrid Eide / Ingrafo

Nytt legesenter snart ferdig!

Det nye legesenteret er klart til innflytting i desember!



Prosjektleder Lars Fossvoll Strypet kan i desember ønske ansatte og tynsetingene velkommen til det nye legesenteret. Foto: Ingrid Eide / Ingrafo

Prosjektleder for legesenteret, Lars Fossvoll Strypet, opplyser at byggearbeidet går etter planen og vil være ferdig i midten av november. Det gamle legesenteret og helsestasjonen er ombygget til det nye legesenteret som åpnes i desember.

Hovedinngangen til legesenteret er nå den gamle helsestasjonens inngang. Ny ambulanseinngang, med egen smittesluse inngår også i ombyggingen.

Helsestasjonen, som nå er i Aumliveien, skal etter hvert inn ny etasje som skal bygges over Smea. Arbeidet med den nye etasjen legges snart ut på anbud.

Kommunedirektøren har ordet

Nye ledere i kommunen



Foto : Ingrid Eide / Ingrafo

Som dere sikkert har fått med dere, har det vært, og er, en omfattende nyrekruttering av ledere i Tynset kommune.

For det første vil jeg forsikre alle innbyggere om at det ikke ligger noen dramatik i dette. Dette er faktisk normalen i dag. Heldigvis er det slik at vi lever i et samfunn der mennesker står fritt til å søke nye utfordringer og ny kompetanse. Slik er det også med ansatte og ledere i kommunen vår. Og det er faktisk lov å være stolt over at dyktige kommunemedarbeidere er attraktive kandidater til andre stillinger. Ofte er dette stillinger som er viktige for kommunen og regionen vår. På samme måte er det lov å være stolt når høyt kompetente medarbeidere søker jobb i Tynset kommune.

Jeg har kjent arbeidstakere som har vært i samme stilling i 40 år. Dette har gått utmerket. De har tilpasset seg endrede krav. Mens andre medarbeidere har skiftet arbeidsplass oftere, for å få nødvendig påfyll og motivasjon. Her er det ingen fasit på hva som er rett eller galt. Vi er forskjellige. Og bra er det.

Rekruttering av nye medarbeidere er den viktigste kilden til ny kompetanse inn i en organisasjon. Dette er nødvendig ettersom vi lever i en verden der forandringene skjer stadig raskere. Derfor er det også viktig å ta vare på den nye kompetansen som kommer inn, slik at nye arbeidstakere ikke bare blir "another brick in the wall".

Alle nye medarbeidere bør utfordres til å foreslå endringer når de kommer inn i en ny organisasjon. Endringer som de med sitt nye blikk, ser vil være kloke. En slik tilnærming vil være et løft både for organisasjonen og den enkelte medarbeider.

Men det kan heller ikke nektes for at det er utfordrende når dyktige medarbeidere slutter. Gode kolleger, dyktige og kunnskapsrike medarbeidere, folk man rett og slett blir glad i, vil man selvfølgelig beholde. Sånn er det bare.

Ekstra utfordrende kan rekrutteringen være i små kommuner. Norske kommuner drives etter det såkalte generalistkommuneprinsippet. I praksis betyr dette at en kommune skal utføre de samme basisoppgaver, enten den er stor eller liten. Dette medfører at også mange av medarbeiderne i små kommuner må være generalister. Det settes store krav til allsidighet. Denne allsidigheten er gjerne kompetanse

som opparbeides hos den enkelte medarbeider over tid. Denne kompetansen kan være vanskelig å erstatte, ettersom det faktisk ikke finnes noen utdanning for akkurat den spesifikke jobben. Derfor må kommunen ofte omorganisere arbeidsoppgaver som også berører andre arbeidstakere, når en ny medarbeider rekrutteres. Ikke alltid enkelt, men vi får det til.

Avslutningsvis vil jeg "slå et slag" for det å jobbe i kommunen. Ønsker du en spennende og utfordrende arbeidshverdag, er dette stedet. Ingen dag er lik ettersom vi jobber for innbyggerne våre og deres behov. Behov som varierer fra innbygger til innbygger, og fra dag til dag.

Og husk: Ved å jobbe i kommunen, så er du med på laget som danner ryggraden i velferdsstaten.

Erling Strålberg
Kommunedirektør

Prosjekt "Middag & Data"

Frivilligsentralen og Tynset kommune i samarbeid inviterer eldre til "Middag & Data".

Frivilligsentralen ved Gudrun Bakken har lokalet, Tynset kommune ved Randi Hagen Bekkevoll er med og organiserer, og kjøkkenet ved Tjønnsenteret står for maten. Tilbudet er kommet i gang med bakgrunn i tilskuddsmidler gjennom Regjeringens "Tiltakspakke for sårbare eldre" i forbindelse med koronapandemien.

Håkon Trønnes holder foredrag og er behjelpelig med datarelaterte utfordringer. Trønnes har gjennom høsten hatt film fra både Røstvangen gruver, tømmerfløting og Feriebussens tur til Zell am See, samt telefonens debut i Nord-Østerdalen. På grunn av koronarestriksjoner har det vært begrenset antall gjester ved hvert arrangement.

– Men når Norge nå er åpnet igjen og smitterestriksjoner fjernet fra 25. september, kan også vi åpne for et langt større antall deltagere, sier Gudrun og Randi, som håper å kunne arrangere middag hver måned fremover, kanskje også oftere. Nå ønsker de hjelp til å spre budskapet!

Først blir det en kaffekopp og biteti. Deretter foredrag, og vi avslutter med middag og dessert, som koster 100 kroner. Husk å ta med egen mobiltelefon! De som har behov for skuss blir hentet i drøse, det er gratis. Påmelding skjer til Gudrun på Frivilligsentralen, tlf 41 65 17 12.



Bokbad i Storsalen

Torsdag 28. oktober
kl. 19.00

MYSTERIET NORGE

med Ole-
Martin Ihle

**Bokbader:
Kirsten Frønæs**

Kr. 150
(Forhåndssalg av billetter)

Arr.: Tynset bibliotek, Anno Musea i Nord-Østerdalen & Tynset kulturhus. Støttet av Fritt Ord.



FREMTIDENS MATPRODUKSJON

SEMINAR | 11.11.2021 | TYNSET

Foto: Marit Arnesen

Inviterer til "fysisk" landbruksseminar

I fjor ble det streaming, men i år legges det opp til at alle landbruksinteresserte i Fjellregionen kan møtes i Tynset kulturhus til faglig påfyll og erfaringsutvekslinger om fremtidens matproduksjon.

Tekst: Mariann Totlund

Ann Brudevoll fra Sparebank 1 Østlandet, Jorunn Stubsjøen fra Statsforvalteren i Innlandet og Cathrine Fodstad fra Klosser Innovasjon ønsker alle med interesse for landbruket velkommen til fagseminar med fokus på bærekraftig matproduksjon som gir bedre økonomi, jordhelse og dyrehelse. Dette skjer på dagtid torsdag 11. november 2021 i storsalen i Tynset kulturhus.

Fremragende eksperter innen landbruksøkonomi og jordbruk vil bli på viktig kunnskap, og dyktige bønder vil gi innblikk i sin gardsdrift. Det vil også være fokus på spennende muligheter innen bruk av skog og utmark for ekstra inntjening i landbruket. Seminaret avsluttes med utdeling av bærekraftprisen.

– Dette blir en spennende og interessant dag for landbruket i Fjellregionen, som definitivt er en av bærebjelkene for regionens økonomi, befolkning og tjenestetilbud, sier Brudevoll, Stubsjøen og Fodstad.

Takket være samarbeid med Landbrukets Økoløft, Tynset kommune, Alvdal kommune og Rørosmeieriet er deltagelsen gratis, og det vil også bli servert smakfull lokalmat.

– Dette blir en dag fullspekket med spennende innslag, mye inspirasjon og sosialt samvær, og det trenger vi, smiler Fodstad, Stubsjøen og Brudevoll.

Statsforvalteren i Innlandet ved avdelingsdirektør Erik Lagethon vil innlede, før rådgiver og autorisert regnskapsfører i Vekstra vil ta for seg lønnsomheten i ulike landbruksproduksjoner i Fjellregionen.

Kari Bysveen, som er rådgiver i NLR Innlandet, kan dokumentere at dårlig jordstruktur rammer bonden hardt, og vil gi tips til hvordan bedre jordkulturen.

En viktig del av seminaret er at bønder skal inspirere hverandre, og i år er det to inspirasjonsbønder med. Embret Rønning vil fortelle om hvordan egenprodusert proteinfôr har bedret økonomien i gardsdriften 700 meter over havet. Kjersti Rinde Omsted vil snakke om sin

erfaringer fra Opaker gård, med matproduksjon som spiller på lag med naturen og gir bedre dyrehelse.

Skogen er også et viktig tema, og Atle Kalbækken fra Glommen Mjøsen Skog vil komme for å snakke om skogen som ressurs i fjellandbruket og hvordan tjene penger på skogen.

Gudmund Nygård fra Inatur vil snakke om hvordan prosjektet Varme utmarkssenger har gitt ekstra inntekt til bønder og hvordan du kan gjøre det samme. Det blir også utdeling av Bærekraftprisen. Konferansier er Erling Aas-Eng. Seminaret holdes i Storsalen i Tynset Kulturhus.

– Grunnet mulige koronarestriksjoner må vi ta høyde for at det ikke vil være mulig å fylle salen helt, det vil derfor være begrenset antall plasser. De som vil sikre seg plass bør melde seg på raskt, sier Cathrine Fodstad i Klosser Innovasjon.

Påmeldingsskjema til seminaret Fremtidens Matproduksjon finner du på www.klosser.no/arrangement/fremtidens-matproduksjon/



Ann Brudevoll fra Sparebank 1 Østlandet, Jorunn Stubsjøen fra Statsforvalteren i Innlandet og Cathrine Fodstad fra Klosser Innovasjon inviterer til fagseminar

Kommuneplanens arealdel

- nye innspill og behovskartlegging

Tekst: Trine Øksester Knudsen

Det er kommet noen nye innspill siden forrige utgivelse av magasinet. På grunn av koronasituasjonen er det avvirket gjestebud istedenfor grendemøter i grendene Kvikne, Telneset, Auma, Tyllidalen og Brydalen, som beskrevet i 1. utgave av Tynsetmagasinet 2021. Etter avviklingen har kommunen per nå fått innspill fra: Kvikne utvikling, Brydalen Bygdeutvalg, Auma vel og Tyllidalen bygdeutvalg. Disse innspillene skal vi ta med videre i prosessen.

Det er også kommet inn noen nye innspill siden siste Tynsetmagasin. Under er det informert kort om innspillene, hvor følgende har fremmet sine ønsker:

- **Nina Grøvdal:** At det åpnes for fritidsbebyggelse i Brydalen på egen tomt
- **Geir Sindre Fremmergård:** At det åpnes for å kunne bygge hyttefelt på klettvingen i Fådalen
- **S.Lillestrøm AS:** At det åpnes for å kunne lage masseuttak rundt Djupgrubbaområdet
- **Torhild Bjerke Bakken:** At egen hyttetomt tas med i reguleringsplanen
- **Håvard Bergum:** På vegne av hytteeiere og oppsittere på Nytrøa uttrykkes det et ønske om å finne en alternativ plassering for Tynset Nav Aid Training Centre enn det som er foreslått i tidligere innspill
- **Kjell Kristian Gripstad:** Det uttrykkes ønske om standardheving for egen fritidstomt
- **Anne Lise Bækken, Trond Bækken:** Det uttrykkes ønske om mulighet for påbygg til eksisterende hytte

Foreløpig framdrift av for kommuneplanens arealdel kan sees i tabellen under.

Oppstartsak i kommunestyre	Ferdig
Planprogram vedtatt	Vedtatt
Innspill til arealutvikling	Ferdig
Høring av planforslag	Des. 2021 - jan. 2022
Vedtak av plan	Juni 2022

Har du spørsmål kan du ta direkte kontakt med saksbehandler Malin Myrseth, tlf. 62 48 50 00.

Behovsvurderinger

Det er gjennomført behovsvurdering for Tynset kommune av boliger og hytter/fritidsboliger. Det skal også ferdigstilles behovsvurdering for næringsarealer. En behovsvurdering vil avklare hvor mange ledige tomter som allerede eksisterer i kommunen som er i tråd med gjeldende planer. Den vil også kunne si noe om byggeklare tomter innenfor gjeldende reguleringsplaner. Etter grundig gjennomført opptelling vil det lages en framskrivning som vurderer behovet ut ifra dagens byggetempo.

Framskrivningen deles i 3 kategorier, høy, middles og lav utvikling. Dette vil tydeliggjøre behovet for nye arealer i revideringen av planen. Under er det en kort oppsummering av opptellingen, som omfatter boliger og hytter/fritidsboliger i kommuneplanens arealdel.

For hytter/fritidsboliger innenfor kommuneplanens arealdel er resultatet slik:


- *Det er 183 ubebygde tomter innenfor gjeldende reguleringsplaner*
- *Det er avsatt områder til fritidsbebyggelse med totalt 57 ubebygde tomter i overordnet plan, som ikke er regulert.*
- *Det avsatt 17 ubebygde tomter til områder for spredt fritidsbebyggelse*

Til sammen utgjør dette 257 ubebygde tomter som kan brukes til fritidsbebyggelse. Dette er ikke medregnet planer som ikke er vedtatt ennå, samt tomter for kombinert formål.

For boliger innenfor kommuneplanens arealdel er resultatet slik:

- *Det er 48 ubebygde tomter innenfor gjeldende reguleringsplaner*
- *Det er avsatt områder til boligbebyggelse med totalt 42 ubebygde tomter i overordnet plan, som ikke er regulert*
- *I tillegg er det avsatt 29 ubebygde tomter til områder for spredt boligbebyggelse*

Til sammen utgjør dette 119 ubebygde tomter. Dette er ikke medregnet tomter for kombinert formål.



Utvikler tilbudene i helse- og omsorgstjenesten i Tynset

Sakte, men sikkert, tar helse- og omsorgstjenesten i Tynset i bruk digitale verktøy.

Tekst og foto: Marit Arnesen

Illustrasjonsfoto: Khakimullin Aleksandr / Shutterstock

I løpet av høsten kan alle som mottar tjenester fra hjemmetjenesten og institusjonstjenesten, samt pårørende med fullmakt fra pasient, kommunisere med helse- og omsorgstjenesten gjennom *helsenorge.no*.

Dessuten introduseres *elektroniske multidosedispensere*, en medisineringstøtte til hjemmeboende pasienter, noe som hjelper den enkelte til selv å ta riktige medisiner til riktig tidspunkt. Dette skaper trygghet, frihet og mestring. Tar ikke pasienten medisinen, vil det gå et varsel til hjemmetjenesten som ringer eller rykker ut.

Det tredje som tilbys er *Komp*, en datamaskin med én knapp som forenkler kommunikasjon mellom bruker og familiemedlemmer samt med helse- og omsorgstjenesten. Komp vil også bidra til å redusere ensomhet og inaktivitet hos brukeren.

Digihelse – flere tilbud på helsenorge.no

Nettstedet *helsenorge.no* er inngangsdøra til kommunenes helse- og omsorgstjeneste slik at vi innbyggerne har ett sted å forholde oss til når det gjelder helse vår. Her finner vi informasjon og tjenester som hjelper oss med å følge opp egen helse. På sikt vil det bli en slags ”nettbank for helse”.

Er du bruker av hjemmetjenesten i Tynset kommune, og behersker datamaskin, nettbrett og mobiltelefon, kan du, fra i høst, få en oversikt på *helsenorge.no* over tjenestene du får i hjemmet ditt.

– Våre helse- og omsorgstjenester er stadig i endring som følge av at pasientenes behov og at samfunnet vi lever i endres. Dette fører til at vi må tenke nytt og gi tjenester til pasientene på en annen måte enn før. Vi får stadig flere eldre, men ressursene vi har endres ikke. Derfor må også vi tenke nytt og digitalisere våre tjenester. Det er en nødvendighet, sier Tone Finstad Rønning, konsulent og sykepleier i helse og omsorg i Tynset.

Hun er, og har i fire år, vært prosjektleder for FARTT-kommunenes (Folldal, Alvdal, Rendalen, Tynset og Tolga) innføring av velferdsteknologi.



Prosjektleder for velferdsteknologi i FARTT-kommunene, Tone Finstad Rønning, opplyser at kommunen er testkommune for digital innbyggerdialog fra deres leverandør av elektronisk pasientjournal. Nå innføres velferdsteknologien på flere plan

Meldinger

Du kan sende meldinger til dem som jobber i helse og omsorg i kommunen. Dette er ikke en akutt-tjeneste, men du kan forvente å få svar på meldingen første arbeidsdag etter at du har sendt meldingen. Du kan sende en ny melding, og du kan besvare meldinger som de har mottatt. Meldingene blir lagret, slik at du har oversikt over alle meldinger mellom deg og helse- og omsorgstjenesten.

Du velger selv om du vil få varsel på SMS eller e-post når du har fått en ny melding på *helsenorge.no* slik at du vet når du skal logge deg på *helsenorge.no*.

Avtaler i kalender

I kalenderen på helsenorge.no kan du se avtalene du har med helsetjenesten i kommunen, for eksempel besøk fra hjemmesykepleien.

Du kan avbestille besøk som ikke passer eller avtaler du ikke trenger. Avbestillingene registreres direkte i kommunens elektroniske pasientjournal.

På denne måten blir det enklere for deg å planlegge din hverdag. Samtidig kan kommunen motta færre henvendelser på telefon, og hjemmetjenesten kan unngå bomturer.

Pårørende

Er du ikke aktiv på datamaskin, mobiltelefon eller nettbrett, kan du, for at du skal få holde oversikten, gi pårørende fullmakt til å representere deg på din bruker på helsenorge.no. Å gi fullmakt kan gjøres digitalt på helsenorge.no.

Brukere og pårørende kan enkelt og trygt sende og motta meldinger. Meldingene kan inneholde sensitive opplysninger siden den enkelte må logge seg på med BankID, BankID på mobil, Buypass ID eller Commfides e-ID. Alle meldinger lagres i den elektroniske pasientjournalen, og både brukeren, pårørende og kommunen har dermed god dokumentasjon. Løsningen legger også til rette for direkte kontakt mellom hjemmetjenesten og pårørende, og kommunen kan motta færre telefoner.

Du bestemmer selv hvilke personer du ønsker å gi fullmakt til, men personene må være 18 år eller eldre. Det er mulig å trekke tilbake fullmakten når som helst på helsenorge.no.

Ingen pårørende på hjemstedet

Det kan ofte være vanskelig å være pårørende til to eller ett familiemedlem som bor langt unna, som ikke klarer seg selv lengere og som må ha hjelp fra hjemmetjenesten for å kunne fungere i hverdagen.

Det kan hende at familiemedlemmet forteller sine nærmeste at de ikke har hatt besøk av hjemmetjenesten, selv om de pårørende vet at de skulle ha hatt besøk.

Nå er det mulig for pårørende å sjekke hva som riktig ved å gå inn på helsenorge.no. Dette forutsetter at de pårørende har fullmakt til å gå inn på familiemedlemmets bruker på helsenorge.no og sjekke medlemmets framtidige og utførte hjemmebesøk. Skal de pårørende på besøk, kan de gå inn på helsenorge.no og avlyse hjemmebesøk hvis disse ikke er nødvendige under besøket.

Har du bekymringer vedrørende tilstanden til familiemedlemmet, kan du meddele hjemmetjenesten dette på e-post. Hjemmetjenesten kan også kommunisere med de pårørende. Bruker og pårørende med fullmakt kan få varsel på e-post eller tekstmelding når et hjemmebesøk er utført. Dermed kan pårørende enkelt holde oversikt over hvilken hjelp brukeren får.

Samtykkekompetanse

Det er kun nærmeste pårørende som kan få fullmakt til bruk av tjenester på helsenorge.no på vegne av personer med manglende samtykkekompetanse. Det er ikke nok å bare være pårørende - man må være nærmeste pårørende for å kunne få slik fullmakt.

Det er laget en manuell rutine for å gi fullmakt for personer som selv ikke har samtykkekompetanse. Dersom en person er åpenbart ute av stand til å ivareta sine interesser og forstå hva et samtykke innebærer, kan vedkommende mangle samtykkekompetanse. Dette kan skyldes fysiske eller psykiske forstyrrelser, demens, eller psykisk utviklingshemming, og tilstanden må være varig.

FAKTA: På [nettstedet \[helsenorge.no\]\(https://nettstedet.helsenorge.no\)](https://nettstedet.helsenorge.no) får du en samlet oversikt over helse- og omsorgstjenester du bruker. Per dags dato er fastleger, sykehus og nå også kommunehelsetjenester på helsenorge.no.

Elektronisk multidosedispenser

Enkelte brukere av hjemmetjenester kan ha problemer med å huske når medisiner må tas. I mange tilfeller må hjemmesykepleiere kjøre til brukere for å gi dem riktige medisiner til riktig tidspunkt. Med elektroniske multidosedispensere vil hjemmesykepleiere kunne bruke denne tiden til flere kvalitetsmøter med brukerne.

Det er helsetjenesten som fyller dispenserne med medisin. De elektroniske multidosedispenserne gir signal, både med lyd og lys til pasienten når medisinen skal tas. Hvis medisinen ikke blir tatt, får hjemmesykepleien beskjed.

– Som ved alle elektroniske tilbud vi innfører, må brukeren læres opp og følges tett opp den første tiden, understreker Finstad Rønning.

Elektroniske multidosedispensere gir gevinster for både pasienten og for hjemmetjenesten. Hjemmesykepleiere må ikke lenger kjøre til brukere flere ganger i døgnet for at brukerne skal få tatt de riktige medisinene til rett tid. Brukerne blir mer selvstendige, opplever mestring og får større kontroll over egen behandling. Fordi de kan ta medisinen selv, slipper de også å vente på daglige besøk av sykepleiere.

Komp

Komp knytter analoge seniorer sammen med deres mer digitale familier. Komp er en datamaskin med kun én knapp, som er koblet opp til en app på telefonen til brukerens venner og familie. Fra egne telefoner kan barn, barnebarn og venner sende bilder, meldinger og gjennomføre toveis videosamtaler på Komp.

Komp har ingen touch-skjerm, brukernavn, passord, kronglete menyer eller feilmeldinger å forholde seg til. Komp har stor skjerm, god kontrast og tydelig lyd. Komp kobles rett inn i veggen og trenger ikke lades. Komp kobles til internett gjennom trådløst nettverk eller mobildata. Komp kan festes på veggen eller plasseres på et bord eller en hylle.

Videanrop svares automatisk etter 10 sekunder. Om man ikke ønsker å svare kan man skru av Kompen.

Komp er utviklet med personvern og sikkerhet i fokus, og er et trygt, lukket sosialt nettverk for hele familien, med mottakeren i sentrum som et bidrag til å redusere ensomhet og pasitivitet.

Privat bruk

I fem år har Berit Marie Ruud bodd i tilrettelagt bolig på Tynset. I sommer fikk hun installert Komp i leiligheten sin.

– Det har bare vært positivt for mamma. I sommer var hun med Astrid og Frank Erik til Lofoten, smiler datter Solvor Ruud Rehder og refererer til bilder søsteren og svogeren sendte til moren på Kompen i sommer. Berit Marie smiler. Å få oppleve deres tur i Lofoten synes hun var artig.

– Vi bestemmer hvor lenge et bilde skal stå på skjermen, og om bildene skal fjernes eller alltid rulle over skjermen, forklarer Solvor.

Hun opplyser at alle i familien har hver sin app slik at de kan sende bilder til Berit Marie. På denne appen ser de også hvilke bilder andre i familiegruppen har sendt.

– Tidligere ringte vi mamma på Facetime. Nå kan vi også ringe på Kompen som har større skjerm, sier datteren.

Mange trivelige bilder vises på Komp-skjermen. Solvor har også lagt inn bilder av henne og søsteren fra de var små. Det gleder Berit Marie spesielt.



Berit Marie Ruud, t.v., og datteren Solvor Ruud Rehder setter begge stor pris på at Berit Marie har fått installert en Komp og lettere kan kommunisere med familien, både gjennom bilder og telefonsamtaler

– Ofte får hun seg en god latter av bildene vi sender. Vi har mye moro med bildene og holder kontakten mer enn når vi brukte telefonen. For oss er dette et supplement til besøkene. Vi bor jo på Tynset og kan treffe mamma ofte. Men for de som bor langt unna, må Kompen være et flott tilbud for å kunne holde kontakten med sine, sier Solvor, ikke minst under koronatiden, legger hun til.

Solvor er selv leder for Kongsheim og fagleder på langtidsavdelingen ved Tjønnsenteret på Tynset.

– Mamma kan se meg fra vinduet, og kommenterer hvis jeg er lenge på jobb om dagen, humrer Solvor.

På Komp-skjermen vises også dag og dato samt hvilket vær som er og som en kan vente seg.

– Det hadde vært morsomt om vi kunne ha sendt video også, smiler Solvor. Mamma Berit Marie nikker samtykkende, men sier samtidig at hun er veldig glad for bildene hun får tilsendt.

Kommunal bruk

Hjemmetjenesten kan også benytte Kompen til digitale tilsyn.

– Vi kan kontakte mottakeren via Komp, og snakke med brukeren for å sjekke hvordan brukeren har det, forklarer Tone Finstad Rønning.

– Vi kan, om nødvendig, ha hyppigere kontakt med brukeren, enn om vi må sette oss i bilen og reise til vedkommende, legger hun til.

Finstad Rønning understreker at et digitalt tilsyn ikke skal erstatte et fysisk tilsyn, men at det ikke alltid er nødvendig å foreta et fysisk tilsyn.

– I tillegg til Kompen kan vi også sette inn et kamera som benyttes til å sjekke brukere om natten. Et fysisk oppmøte forstyrrer ofte nattesøvnen for brukeren. Får en bruker bedre nattesøvn ved at vi overvåker vedkommende elektronisk, vil brukeren få en bedre nattesøvn noe som også gir en bedre dag, sier hun. Det vil ikke være mulig å misbruke kameraet, vi går kun inn på avtalte tidspunkt, og det loggføres i pasientjournalen når og hvem som har vært inne på tilsyn. Det lagres ingen bilder. Ligger ikke pasienten i sengen, kan vi ringe eller reise ut på besøk, forklarer Finstad Rønning.

– Det er viktig å presisere at velferdsteknologi er helsehjelp på lik linje med all annen hjelp vi gir. Dette er gratis for brukeren, og vi gjør alltid gode, faglige vurderinger før vi tildeler en tjeneste, legger hun til.

Kilder: helsenorge.no, digihelse.no, noisolation.com



The Last Duel
Drama
Premiere 15. oktober



Halloween kills
Horror
Premiere 15. oktober



John - den siste norske cowboy
Dokumentar
Premiere 22. oktober



Nordsjøen
Drama
Premiere 29. oktober



Familien Addams 2
Animasjon / barnefilm
Premiere 29. oktober



Eternals
Action / superhelt / sci-fi
Premiere 3. november



**Venom:
Let there Be Carnage**
Action
Premiere 12. november



Coda
Drama
Premiere 19. november



**Ghostbusters:
Afterlife**
Action / komedie
Premiere 26. november

